

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БИЛАНСНОМ ПОЛУГОДИЈУ.
 НА ГОДИНУ 30 ФРАКАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА ДУСТРО-ТАРСКИ:
 НА ГОДИНУ 15 ФР. У ВАИ., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ПРКАСЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАИ., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КРЪИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 БЕЛЛЕВЪЕ ВЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Политика пресо.

III

Задатак је ових чланака испитати најунутрашњије побуде што су руководиле виделовачку владу у њеним најзамашнијим пословима, и свести те побуде на једну главну основу. Судбина је хтела, да је само примање владе у виделоваца већ тако значајно, да им, уз пркос најбрижљивијем забашуривању, открива сву наготу најтајнијих побуда.

Они су одмах викали на сва уста, да је то била воља владаочева, који је тим изишао на сусрет вољи народа.

О вољи народа не може бити разговора, јер пређашња влада имала је већину у својој скупштини, далеко већу, далеко поузданију и несравњено самосталнију, него што је данас већина виделовачка.

Остаје само воља владаочева.

Владаца је неприкосновена, неодговорна личност и заорно је у уставној земљи, његову вољу силом увлачити у политичку расправу. Но то су учинили и чине непрестано виделовачки, владини листови и други органи, ми ту налазимо само на готову чињеницу. Није наш посао, није задатак опозиције, бранити владаоца од непристојнога, од неуставног поступка његове владе.

Побуде владаоачеве могле су и у том, као и у сваком другом случају бити само племените, само родољубиве, само узвишене. Природно је да владалац у свакој дружини, која се истиче као неки политички чинилац у његовој држави, претпоставља прво племените и родољубиве основе налик на оне, какве су и у њега. Зато је он те побуде морао претпостављати и у оних, који су неприлику, створену навалом туђинском, употребили да му понуде своје услуге.

Питање је само, с каквом вољом, с каквим побудама изађоше тој племенитој вољи владалачкој на сусрет они који склонилише нову владу? Они су се дочепали власти под притиском аустројских захтева и почели су, наравно, одмах да владају у правцу тога притиска. Је ли могуће да су се они с драге воље и у пуној свести примили задатка, да помогну извршити све смерове туђинске у Србији? Тешко је веровати, да је то могуће, јер иначе би морали веровати, да ко може бити на приљку издајница само ради издајства, без икаквог другог повода. Мора дакле да они нису одмах догледали ни правца ни краја тих смерова; а кад се тако очевидан смер и правац превиди и не догледа

онда мора да је свест у тих људи била јако помућена, мора да су били онијени каквим заносом, каквом страху.

Тако је и било. Они су до сада сваком, који ијоле познаје природу човека, јасно показали, да их је и онда руководила она страст, која се као проклетина провлачи кроз историју српског народа, она страст, која је Србе и турчила и грчила, и влашила и мацарила, и немчила, и талијанила, *аркос*. Мучно им беше, што не беху они владаоцу уз колено, кад се увећа Србија и кад се извојева српска независност и на бојном и на умном пољу, кад се *заче* српска краљевина. Особито је то морало бити мучно онима између њих, који су се пре налазили у дружини својих садањих преходника, који су почели своје министровање под знамењем народно-либералне странке; онима, које су прваци те странке, уз пркос опомена својих старијих другова, са школске катедре посадили на министарску столицу; онима што су одмах затим сјајно потврдили зебњу оних старијих либерала, изневеривши на првом кораку дружини која их је подигла, за љубав министарске столице; онима, који су у заносу свог жутокољног државништва веровали да ће се том изневером овековечити на тој непоузданој столицу; онима, који су се у том свом „недотупавном“ веровању и заносу љуто преварили те се у очи најкрушнијих догађаја у новијој историји српској видели бачеве у занећак, или, као што они сами закукаше, „на сокак“; њима је морало најмучније бити. Од стида нису могли натраг, и ако им пут к повратку није био заступљен. Морала је настати једна у политичком животу врло ретка, ал у толико занимљивија појава: изневерени није се тузио на онога ко га је изневерио, него је још покушавао да га извини и обавести; на против изневерилац је стао попречно гледати на изневеренога и стао се на овога тужити, као да је овај крив, што га је он изневерио. Улоге су се окренуле сасвим наопако. Коњ је хтео да уседне на јахача. Кад се страст, у иначе разумних људи дотле развије, кад се залети тако дубоко у необичност, да не речем у безумље, онда је пркос најжешћи. Таки људи осећају најнеодољивију потребу да докажу свету, да су они имали право, што су одустали од неког правца, што су неког ма и најиризнатијег друга и пријатеља оставили и напустили. У том нагону сасвим је природно, да налазе

само у оном правцу спаса и користи по земљу и народ, који је противан остављеном и напуштеном, не питајући, не гледајући и не мерећи у први мах, *куда* тај противни правац води. Доста што је противан, дакле мора бити добар.

То су основи и побуде понашања најбољих у новој влади, управо то су најбоље, најплеменитије побуде тих најбољих у тој влади, јер ни у њих нису то једине, а можда ни најмоћније побуде биле, што их привољеше да се отимају за власт.

А да какви су душевни покретачи тек у оних осталих?

АУСТРИЈА И СРПСТВО

(У ОЧИ ОКУПАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ)
(НАСТАВАК)

I

Али такав је ветар онда из Беча дувао, па тако је наравно, радила и она његова ветрељача. — Дакле, овај „Андрасијев период“ окупације — да га тако назовем — трајао је свега *три дана и пет саата*. У главном стану имађасмо тада једног вапелана г. Миликовића, који као бивши вице-консул у Сарајеву а потом добро познат са стањем ствари у Босни, беше придодат главном штабу, да му се нађе при руди. Гласови о предстојећем отпору у теснацима горње долине Босне почеше тада долазити, али капетан Миликовић, који је познано Бошњак износио је врло одлучно мњење, да од свега тога ништа бити неће. „Дajte ми,“ рече он, „један ескадрон хусара и довољну суму новаца, на љу ја одјурити и храпу купити у оном истом теснацу, где се вели да има инсургената.“ Пети ескадрон седме регименте хусарске буде на то предат вице-консулу да о њиме испуни своју мисију. За дан стигоше хусари у Маглај, а следећег дана јутром пођоше и у Жеиче — да их се више од половине никад више и не врати. Један од хусара што се спасоше, дојаха на изнуреном коњу у стан с новопућу: да већина од те крајне трупе лежи мртва и исцванљена у теснацу иза Маглаја; а *тога часа би савршена и мирносна периода босанске окупације*. Цела фабрика званичне теорије сруши се од једном, преки суд се мораде прогласити а два дана доцније разочаравање достиге свој врхуш проналаском, да се читави батаљони турске редовне војске туку у редовима „инсургената.“ И од тога часа генерал Филиповић, а не гроф Андраси бијаше господар ситуације — ако се т. ј. догађајима у Босни и така контрола приписати може. У осталом, бечки званичници не дадоше се још са свим потући. Они сада учинише очајан покушај да докажу да отпор Бошњака долази од „панславизма“ и српског елемента босанског становништва а никако од простодушних чиновника турских и честитих бегова босанских. Али факта беху најјача сувише јака и за ово поправљено издање званичне теорије. Хришћански устаници не носе пред собом зелене барјаци са полумесецима. Паскоро, дакле, моралоше и сами званични кругови признати, да се сила, која се аустројској војсци оштре састајош поглавито ако не и искључиво из фанатичних муслимана босанских. Главни стожер „инсургената“ беше фанатик Хаџи Лоја, који рањен, са мундурета управљаоше крвавом борбом по улицама Сарајевским. Осим тога и сви други заповедници беху махом бегови, — велике домаће снахије — одметнички потомци старе српско-босанске властеле

Оно мало хришћанских устаника што беше — а ваља имати на уму да је хришћански устанак против турске владе и бегова трајао до самог уласка аустројске војске — ти људи махом и то мудро(?) одлучише да се покоре новим господарима. Чете из јужне Босне, под својим вођом Голаубом Бабићем, послане и пријатељску депутацију генералу Јовановићу, а једна чета — но ова поглавито из католика састављена — беше се шта више и активно царским трупама придружила. Што се тиче владања Србије и Црне Горе, то, који год је воле познат са правим стањем ствари у илдерном тропу мора одбити са ових малених државица тужбу, као да су оне икакву помоћ муслиманима босанским указале. Јер ма да је аустројска окупација мрсна и Србијанцима и Црногорцима ма да она изгледа фатална по више аспирације српског племена, ипак ту се сада налази један други важан фактор који може се рећи у неку руку гони и Србију и Црну Гору у аустројски логор(?) Проглетошња агитација у Арбанији, што се породи по обнародовању свето-ставанског уговора, а достиге свој врхуш у образовању „арбанске лиге“ — та појава није ни из близа привукла на се пажњу коју заслужује. Сам берлински конгрес у којима се види, врло је мало рачуна водео о Арбанасима. Али, као што и дипломате грубо сведочанство до бише убијством Мемед-Алије, Шкипетар је потпуно кадар да докаже да је жив; „арбанска лига“ од своје стране уверила се: да се и крајњих средстава одупре сваком решењу по коме би се Србији, Црној Гори или Аустроји предале земље које су од чести брз, шкипетарске, а које је албанска гордост вагда стављала у своје народне границе. Сах сасвим је природно да ће заједнички интересе гонити Арбанасе да траже савезника у босанским беговима и већ више се ни сумњати неможе да су у првим сукобима у Босни албански добровољци учествовали на страни Бошњака а против и њима, мрских „Шваба.“ Ја сам сам приметно једном међу мртвима после узаша на јуриш „устанничког“ догора код Маглаја. Ако Аустроја пристојни и окупацији ново-пазарског напалука — где је шкипетарски елемент доста осетан — то се може надати отпору од стране далеко јаче силе. Тешкоће за продирање кроз тај узани грчави планински, који служи као зид између Србије и Црне Горе, а сачињава тако рећи шкиршијан стук између Босне и Арбаније — те тешкоће велики, тако су велике: да Аустроја може бити склона да тражи и нешто више од пријатељске неутралности ових *девет српских државица*. Притом и Србија у брзи за Куршумље и Лесковац, а Црна Гора и немајући још у рукама доушењито још земљиште у моравској долини, могу још више и пожелети аустројску помоћ против саме арбанске опозиције. Каквом посматрачу са стра-

* И ако немислимо спорити главно мисао Године писца о ратничкој вредности шкипетарског елемента, као и великош његовог националног покушаја на народну организацију — „арбанске лиге“ — то ипак морамо да отступимо од његовог гледишта и суда у којима се исти на „савез са Аустројом“ одише. — Пре свега рећи ћемо да, противно оцени неких досадањих етнографа, а тако исто и општег мишљењу у Јевропи, ми Срби нисмо нашла те шкипетаре (Аристе) ни тако многобројне ни тако стране. Односно пре околности — бројне силе њихове — нама се често мање питање: да ли се на пр. такан један ауторитет у географији, као што је г. Хенри Киперт у Берлину, осећа кадар да на лицу места, и у целини одовери ову етнографску карту босанског полуострва коју је недавно на свет издао; и по којој не само што је цела Македонија искључиво подељена између Вугара и Шкипетара — у чијој земљи Срби нису ни кољико зачин — него се ставља у питање српски елемент у самој коленици својој Старој Србији — у Црвену Пељу и Ваљеву — а е највећом резервом тек признаје му се нешто мало места у Косову и вапе Косова. — Наравна ствар, да на тој карти нема онда Срба ни у Нишкоме сандраку — ослобођеном крају — што је и врло логично закључо тај велики ауторитет јевропски узевши претходно: да ни нама и у наше

не овака алијанција између монархије аустро-угарске и девети мађарских кнежевина српских можда би спадала у границе могућности — бар кадби се узели у виду интереси горенаведених општи интереси.

(Продужање се)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

У највишем представничком телу аустро-угарске монархије, у делегацијама, догађају се појаве које се обично после пораза дешавају, а саме су по себи поразни. Угарска делегација, после дугог претреса у одбору делегационом и после жестоке дебате у општој седници, једва је већином гласова одобрила влади у месту тражених 23,330.000 форината за угушење устанка у Босни и Херцеговини 21,000.000 форината. Угарска делегација је дакле нашла за нужно да побрише преко 2,000.000 од тражене суме; и ако је тим поступком бацила на владу сумњу да ова не уме као што треба штедити, она је, и то је много значајније, показала, да није више вољна бацати слено паре за умирење Босне и Херцеговине, као што је то без многог испитивања и мудровања, досада чинила. Но у колико је та обавривост и штедња важна чинила за оцену одношаја између заједничке владе и угарских саборских изасланика, у толико се већа важност мора приписати од судном држању опозиционих деле-

гацијама. — Од своје стране, а у корист саме истине, ми немо се надати да ће наш пријатељ, г. писац немог будућег приликом објавити ове крајње српске, и тиме речућу партију овог немачког теоретика, у колико се бар нешто помислило задржавати такве, строго не испиту и општу подршку.

Што се тиче оне друге стране шкватерских нам суверениста — њихове опозиције највише проширени — то неочекивано да ми с њима сада једну крупну политичко-историјску партију водимо, јер су они као савезници Турке неки део наших земаља експлицитно преотели; али само Аустро-Угарска није тај доклат помоћу којим ми мислимо и желимо да направи водити и добити па и то из врло простог узрока што за сада са самим адвокатом такве и подобне рачуне знамо. — Далеко буди од нас мисао да превремено маког непријатеља свога а највише поготово Скендербегу, али доста имамо разлога да верујемо: да ће и сама „арбанаска гордост“ једва повратити оно што у своје време, с наслоном на турску царевину одбранила и одржала није могла. А што се тиче најдужих уназдаја пограничних умирења и убијања краје и крајце са те стране, то није за нас новост, јер ово те среће нема нишпи, били и у старине комшијаку. Па као год што никада не беско, „у брину“ за нас пр. Александар и Крушевци у време кад је Арнаута био у Куршумлу и око Десковца тако немисамо били што друго но релативно спокојни сада, или онда, кад Арнауту буду даје од наших народних граница а ближе својој мајци с ову страну Дрима и Охрида. —

Ово што рекосмо за Србију уверени смо вреду у главноме свакако, и за нашу сестру Прву Гору.

гата, који су просто одрекли да влади вотирају нова финансијска средства за Босну и Херцеговину. Не треба нико да мисли да је то ситуација; влада није тражила нових милиона у редовним приликама, да њима спекулише на рачун утврђења својих партијских цели, нити је то чинила у интересу равнотеже државног буџета, па да има места и сумњичењу и штедњи, — већ она тај кредит тражи под притиском најтежих околности, тражи га, тако рећи, усред грмљавине топова, усред најкрвавијих прилика, када се један део аустро-угарске војске бори да савлада револуцију у старим и новим границама државним, и кад тој војсци треба хране и одећа, муниције и осталих ратних потреба. Шта дакле може значити безусловно одрицање тражених средстава? Ни више ни мање до *просто напуштање* анексијоне мисли, која је од почетка окупације Босне и Херцеговине руководила Аустро-Угарску, и за коју су до сад у трошењу грдни милиони и потоком проливена крв људска. У таким приликама може једног дана лако наступити случај, да представници земаљски уопште одреку давање финансијских средстава за Босну и Херцеговину, а то тим пре може наступити што су сви изгледали да се револуција неће тако брзо моћи угушити и да, према томе, ових 23 милиона нису последњи кредит који ће аустро-угарска влада тражити. И онда ће Аустро-Угарска морати сама да дигне руке од Босне и Херцеговине.

— Од како је револверски лист „Садашњост“, достојан орган данашњих власника у Србији, угледао света и отпочео да бесомучно, безобразно, без стида и срама најчичкије напада на све што није слено одано Виделовцима, од отог доба учествовали су бечко-пештански листови да у ступцима својим пресајују по који цветак са ђубришта „Садашњост“, и да као верни савезници Пироћанац-Гарашанинови, прихватају и бележе све тенденциозне лажи, измишљотине и денуцијације, којима је „Садашњост“ прегла

да утврди владавину својих протектора. Томе се најзад није чудити. Аустро-Угарска је досад разним подземним каналима, по скупе новце, добијала „верне“ извештаје одовуд и морала је „велику војску“ да издржава да ти извештаји што „тачнији“ „вернији“ испадну. Сада кад се на бруку и срамоту званичне Србије покренуо подузванични лист, који је учинио сву ту „велику војску“ излишном, појмљиво је да се лажи и денуцијације „Садашњости“ на бечко-пештанским пијацама продају као алва, или бар као зелен земунских пиљарица на пашој пијаци. Но да би савез између Београда и Беча-Пеште био чвршћи и основан као и наши међународни уговори на „потпуној узајамности“, подузванични бечко-пештански кругови побринули су се да редовно, са своје стране, измишљавају такође тенденцијозне лажи које иду у интерес њиховим одашњим пријатељима, те да им се тако одуђују. Те вести после прештампана или „Видело“ или „Садашњост“, као на пр. оно чудовиште од несмислице, да је Игњатијев код руског цара био у немилост, што се дозвало да стоји у тајној преписци са митрополитом Михаилом! Каквог чуда и какве глупости још нећемо дочекати од садашњостних виделоваца?! И таким подлим, очевидним лагаријама мисле они да обману народ у Србији. Но да се наш свет увери, да у тим бечко-пештанским листовима имају по некад и такве вести, које ни „Видело“ ни „Садашњост“ неће прештампати, ево од речи до речи најновији глас из Петрограда, који из једног бечког листа видимо. Тај лист у своме 6340 броју јавља:

„Српски посланик на петроградском двору имао је недавно аудијенцију код цара у Гачини. Том приликом се изразио да ће за време крунисања окружити цара читав венац словенских кнезова и у судио се да запита цара, кад ће се крунисање обавити. Цар се на то јако намрштио и одговорио му је да још ништа није наређено.“ Тако се у Петрограду одговара виделовачком посланику.

— Позната изјава грофа Калнокија у угарској делегацији о анексији Босне и Херцеговине изазвала је читаву бурну у енглеској штампи. Сви листови без разлике довикују Аустрији да не изазива Словене тим кораком, јер за анексију тих покрајина није довољно само одобрење бечког и пештанског парламента, но се мора тражити пристанак Европе. Многи аустро-угарски опозициони листови свирају услед тога увелико повратак и саветују влади да се окане Ђоравог посла већ да помисли на неповољност политичке ситуације у Европи, а на име да не заборави на скорашње беседу генерала Скобељева, и на то да у Русији влада министар Игњатијев чије је Св. Стефанско дело уништио Берлин; најзад да на управи послова у Енглеској стоји Гледстон, који је о Аустрији рекао да није у стању на једног места претом показати на мани, где је Аустрија добра учинила. —

ДОПИСИ

Пожаревац, 9 Априла.

„Виделовачка“ је борба код нас сасвим изапла, јер и последњи њихов борац Стојан Павловић који је заузимао важно место у овд. општини, као председник, пре неки дан даде на исто оставку, а из узрока тога: „што га противне партије нападају, а од своје заштите нема“, дакле види се како су напредњаци сложни да одрже победу над противним партијама, као рачи у врећи. А од када скупштине нема „напредњаци“ малаксахе сасвим, па шта више почеше се пазењу себе гложити и један другог нападати, као оно пацови кад се нају у празном амбару па се од глади почну узмењу себе гложити.

Оставка Стојанова на председништво од прилично је важности за варош Пожаревац; а још би од веће важности било, кад би положио и оставку на посланичко те тиме уступио место човеку који би се борио не за останак данашње владе, већ за бољитак интересе народа српског. Ми наводећи ово за Стојана држимо да битиме бар у неколико повратно оно поверење које је негда код грађана уживао, премда с правом очекује цео овај крај опште изборе, и држи да другојаче и не сме бити, па ће се како он тако и сви његови другови и без оставке са тога места скинути.

ЛИСТАК

МОДЕСТА МИЊОНОВА

ПРИПОВЕТКА

Х. Балзак

Превод с француског.

(Наставак)

— Вера, по речима Исуса Христа, може да премешта планине; спаситељ је одвео свога апостола на гејнисаретско језеро; али ја ништем од бога само мужа, говораше она; то је много лакше, него да ме води на море да ме преведе.

Она прености сав часни пошт и не учини ни најмањи грех; на онда рече у себи, да ће једанпут, излазећи из цркве, видети лена младих, који је достојан ње, кога ће њена мати моћи примити и који ће за њом ићи сав луд од љубави. Овај дан, који је она богу одредила била, да јој на ту пуц пошле анђела, непреставо је пријатише пројак један по добро ружав; крша је пљуском лила и на улици не нађе се ни један младих. Она оде у шетњу до пристаништа, да види како се искрцавају Енглези, али дођоше све

саме Енглескиње, скоро тако лепе као Модеста, тако да не угледа ама баш никаквог задугалог Чајлд Херолда. У то време ударила би у плач, кад би као оно Марије села на развалине својих фантазија. Једанпут, кад је по трећи пут *извала* бога, мислила је да је изабраник њених синова дошао у цркву на је приморала госпођу Латурселовину да загледа у сваки ступ, мислећи да се он устручавајући се скрио. А после тога дини она бога сваке моћи. Често би се она разговарала с овим замисленим љубавником, па би изумевала питања и одговоре, у којима је њему давала доста духа.

Претерано честољубље њенога срца, које се скривало у овим романцима, беше дакле узрок оној мудрости, којој су се толико дивили они добри људи, који су Модесту чували; могли су још ма колико Францова Алтора и Вилкенових синова приводити, она се не би понизила до ових неотесанаца. Она је просто на просто хтела човека велеума; талент јој је већ мало био, од прилике као што адвокат није нико једној девојци, која би да се уда за амбасадора. А ни богатство није за што друго хтела, него да га може бацити пред ноге свом идолу. Златно дао, од кога се одбијаше прилике њених синова, није тако било богато, као њено срце што је пуно женске нежности,

јер њена главна мисао била је да усрећи и обогати једнога Таса, једнога Милтона, једног Јована Јакова Русова, једног Фултона, једног Христопора Колумба. Обичне веерне слабе су дирале ову душу, која је хтела да погаси гломаче ових мученика, често презрених за живота. Модеста је јединила за неописаним патњама, за великим боловима мисли. Час би измишљала мелеме, изумевала начине, музике и тисуће ових средстава, којима би она утинала жестоку човекомрзост Јована Јакова. Час би се замислила као жена лорда Бајрона, па скоро да је погађала његово презирање стварности, правени се исто тако фантастична као и спев *Манфред*, и његове сумње, правени од њега католика. Модеста је сви ма женама седамнаестог столећа пребацивала меланхолију Молијеру.

— Зашто не прихита, питаше се она, сваком човеку велеуму каква жена пуна љубави, богата, лепа, која би се начинила његовом робинџом, као оно у *Лари* овај тајанствени паж?

Као што се види, она је потпуно схватила план, који је енглески песник опевао у лицу Ђулваре. Она се пуно дивила оној младој Енглескињи, која се понуди Кребиљону сину и којом се он оженио. Неколико месеца био јој је живот и тај срећа у историји Стерна и

Елизе Дренерове. Поставши јунакињом подобра романа, она је не једанпут студовала узвишеним ролу Елизину. Дивна осетљивост, онако љубко изражена у тој пренеш. и, окасни очи сузама, којих, веде, лишавале су се очи најумнијег писца енглескога.

Модеста живљаше дакле још неко време појмањем не само дела, него и карактера њених најмилијих писаца. Голдсмит, писац *Обергена*, Карло Нодје, Матиреп, најсиромашнији и највећи патанци, то су јој били богови; она је погађала њихове јаде, она се посвећивала у онајжења помешана са небеским посматрањима, она је тамо излевала богатство свога срца; она је себе гледала као вишњика материјалног стања ових художника, мученика својих способности. Ово паметно саучешће, ово познавање тегабо од работе, ово клањање таленту једна је од најређих фантазија, што су икад летнуде женском душом. С почетка је то као нека тајна између женске и бога; јер ту нема ништа што би у очи падало, што би ласкало сујети, том моћном помоћнику рада у Француској. И овог трећег периода мисли пороци се у Модесте жестока жеља да продере у срце једног од ових необичних људи, да позна покретаче мисли, тајне беде велеума, и оно што би хтео, и оно што јесте. И тако

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Глас о оставци Стојановој на председништво, као муња пројурји кроз Пожаревац и одмах се могао на лицу грађана видети како га весело примише, а још веселији беху кад се једног по једног напредњака отресају; јер одмах кандидираху за председника човека, коме не лежи на срцу егонизам и партићна заслепљеност, већ општи интереси уз правду и правду, а тај кандидат јест Милан Ага-Јевтић син оног пок. Ага-Јевте који је вагда стајао на врхунцу поштења, а уз то био је искрени патриота и родољуб српски што му и сам владаоц на последњем часу то признаде. И заиста грађани би се имали њиме поносити јер би имали за председника човека пуног поштења, а уз то изображеног и похваде достојног, који не би годно појединој партији већ бољитку и исправци општинских интереса. Да ли ће се испунити жеља грађана и свог кандидата 18 Априла као дана одређеног за избор председника, — изабрати, то идемо да видимо?

Званична Исправка.

„Српска Независност“ у 52 броју од 3 Априла ов. г. у чланку „Пад железничке Школе у Београду“ саопштава читалачкој публици оно што у ствари не постоји.

С тога управа Трговинско-железничке школе, сматра за дужност своју, да овом званичном исправком обавести читалачку публику о правом стању ствари.

Кад је тако звани „паралелни курс“ отворен, пријавно се био довољан број слушалаца, но они су поступно иступали, једно с тога што се нису могли сами издржавати, а одступали су и с тога, што су уверили да немају нужног предходног знања, да би могли у науци напредовати.

Неистинито је дакле, да су неки предавачи договорили ћаке да оставе школу. Данас пак износи број слушалаца у паралелном железничком кругу 20 а не 8—10 као што се у „Независности“ наводе и кад се к томе додају још они 19 ученика који се у редовном железничком кругу налазе, онда укупан број ђака у железничкој школи износи 39 и са њима поступиће се и даље овако, као што је у своје време обзнањено.

Односно пак г- Томића управника исте школе, управа има само то да каже: ма да је управник г. Томић дуго времена слаб био, ипак су се зато часови предавања тачно

и редовно држали на и сада редовно држе.

Управа има још да напомене и ово: сва школска питања решава професорски савет и по томе управа исте школе не ради ништа без предходног споразума професора, којих има 12 а не 8.

У Београду 12/4 882.

Из управе трговачко-железничке школе.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из среза крајинског пишу нам како је позиција отпочела свој рад те агитира и удешава како да се осујети избор опозиционарима. Полицију потпомажу у томе послу по неки општински ђата и по неки поп, који је скренуо са стазе свога позива, те се више брине о „житељском пошеченију“ но о вери и цркви. Ово зло семе посејао је још пре пок. Евгеније међу свештенством, а после га није нико хтео искорењивати, но га је можда онако „вешто“ као што се већ уме, подхрањивао, сам или преко свога „вернога“ „виделовца“ у конзисторији неготињској. Али мучан је посао помутити будну и бистру свест у народу. Рад је „виделовачки“ већ свима додијао, и свет једва чека да их се курталише.

Из *Неготиње* јављају нам, како и тамо полиција удешава и измиња све како би подметнула ногу г. Проти Милојевићу. Али за злато се рђа не хвата. Полицији у томе послу иду на руку којекакве „виделовачке“ мрачне креатуре, које немају ни Бога ни душе. Г. прота је у сваком погледу ваљан свештеник и свестан грађанин српски, њега сво есенно неготињско грађанство поштује, а и у целом округу ужива он угледно поштовање, и према томе сав рад противника поштене ствари није ништа друго, до пакосно настраније, које народ презире. Жалосна су времена наступила, али и томе ће доћи крај. Хаос кога су „виделовци“ створили у нашој земљи мора се рашистити. Зрачи будне народне свести разговиће облаке свију ујдурама „виделовачких“ и онда ћемо се рачунати. То време није далеко. Народ ће га ускорити.

Из *Текије* пишу нам, како је полиција покушавала, да осујети избор кмета тамошњег, наравно за то што јој се није допадао кандидат народни јер припада народно-либералној партији, а она би хтела да има свуда своје партизане тј. „виделовце“ али свесни текијанци кадри су свакој ујдури полицајској да доскоче. То и приличи свесним грађанима, јер не треба допустити да им нико газн права и слободе.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

— Виделовачка влада спрема леп призор владаоцу на путу његовом кроз Србију. Скоро из свију главних места кроз која ће краљ пролазити, јављају нам јицом за гоњења и алшења, која полиција и **судови** чине против појединих грађана. Тако смо имали прилику да саопштиме нашим читаоцима за ваљеског адвоката Благоја Стојадиновића, који је уочи доласка краљевог у Ваљево ухашен. Сад ево нове жртве, који ненаситим „виделовачким боговима“ уместо тамјана и измирне мора да послужи као средство да се народ заплаши, потисне и одура од краља, како би се одклонила могућност да до неприкосновене личности владаоцне не допре истина, не допре тужба и незадовољство народа, који пинти под тешким ударцима финансијско-берзанске поитике виделовачке, који не ужива више законима ујемчене личне сигурности. У „царском“ граду Нишу баци се у тамници *Коле Рашић* познати борац из наших ратова за ослобођење и независност народну за просту увреду учињену министру и једном приватном лицу, а на тужбу и сведошбу тамошњих виделовача. Зар Коле кога су Турци гонили и уцењивали због србовања, који је учинио услуге Србији и владаоцу, да се хапси уочи доласка краљевог у иском тренутку, кад га поверење суграђана његових истиче пред лице краљевско, да у име грађана царскога града поздравн првог краља српског? Зар тај наредседогодишњи борац за народну идеју да чаму у мрачним задинама тамничким, кад први пут после грозних пет векова улази први краљ српски да подели са њим хлеб са ослобођеним народом у Нишкоте граду? Еј, Коле, шта си дочекао од виделовачке Србије! Јеси ли икада у сну помисљао да ће те српска власт затворити у мрачне подруме, да не изиђеш пред твога краља, да не видиш лица његова?! Нек је стид и срам све оне, који се служе оваким неским, непатриотским и каљавим средствима. Нек је грех на душу онима, који раздвајају краља од народа, који се истичу између владоца и народа, те у најсебичнијем интересу својем уклањају испред владоца све оне којих се плаше и којима патриотизам налаже да краљу искрено и верно претставе право стање у земљи и расположење у народу. Треба да се забележи и запамти, да влада која је *широм отворила врата због великадаје судовима осуђеним злочинцима*, да та влада затвара осуђене патриоте и лојалне грађане наше отаџбине у оном тренутку, кад владалац српски обилази народ свој. Веће бруке и срамоте не може бити. Ако Пирошаћево министарство и тиме мисли да окити цут краљу мирисавим цвећем и да одушеви

народ за свога владоца да му се од срца зарадује, — онда — не, бог му адуша му, јер ту нема ни бога ни душе, него — краљ му а народ му! Ваљда ће му бар један од њих, ако не баш обојица, судити по заслуги.

— „Самоуправа“, говорећи у свом 58 броју о одношајима наше владе према Аустрији, и о баронским одличјама, којима је ова наше министре обасула, напомиње како су ти исти министри дизали хуку буку на Ристића кад га је Аустрија ордемом обдарила.

„Самоуправа“ је у заблуди кад ово у поређење чини. Г. Ристић нити има нити је над имао аустријског ордема, а да је за њим жуديو, могао га је више по једанпут имати. Нека нашу странку и њене прваке оцењује како ко хоће, али само нека нас нико не упоређује са „виделовачким“ министрима, јер то је највећа увреда, која се може нанети једном добром патриоти српском.

Г. епископ Мојсије послао је пре неки дан акт конзисторији београдској у коме тражи од персонала конзисторијског, да се сваки понаособ изрази писмено о владању г. Дим. Миленковића, уредника „Гласа Православља“ а пређе званично и исте конзисторије.

Г. Миленковић је дао сетаку на своје звање у конзисторији пре месец и по, а узрок је био томе што му је г. Мојсије одузео опелуживање цркве вансесекске без икаквог повода, те се није могао издржавати са малом платом коју је имао као званичник конзисторије. Рад и владање г. Миленковићево за време његова службовања у конзисторији оцењени су кондитом, а понашање његово ван службе као свештеног лица било је узудно и одговарало је потпуно чину свештеном. Г. Мојсеј као архијерејска власт никад га није ни зашто опоминао, и по томе види се да је г. Миленковић био на својем месту и у служби и иваче као свештено лице. Шта је сад побудило г. Мојсеја да предузима неке мере, које су по све неосноване и незаконе, то није тешко погодити. Он хоће сада да гони и кпњи г. Миленковића за то, што је он уредник једног духовног часописа, који се не слаже са правцем и радом г. Мојсејевим.

Али зар је то у реду? Г. Миленковић је и српски грађанин, па по томе као такав може слободно исповедати своја начела и своје поворе, а као српско свештено лице мора водити рачуна о ствари цркве и бити уз правац на који упућује сваког свештеника сам његов чин и позив. За осуду би био г. Миленковић онда кад би другчије радио пошто сада ради. Но из свега се види да г. Мојсије хоће можда и на нечији миг да гони на правди Бога. Зар ово што у политичком погледу чине извесни газећи сваку прав-

код не досетке уобразиље; путовање њене душе по празници; нишци пуштене у мрак будућности; нестрпљивост љубави, која би сваколика да се баци на једно место; избор да трши у узвишеној сфери у место да гаца по бари провинцијалнога живота, као што јој је мати чизгала; обвеза према самој себи, да не скреће с права пута, да штује родитељско огњиште и да тамо доноси само радост — свеколики овај свет од чуства бивао је најзад под истим обликом. Модеста је хтела да буде друг једном песнику, једном художнику, једном речи, човеку вишем од гомили обичних људи; али је она хтела да га избере, да му своје срце, свој живот, своју премерну нежност опростиву од досаде страсти поклопи тек пошто би га подвинула дубокој студији. Овај лепи роман поче она уживати. У души јој овада надуђење спокоество. Лице јој се благо озари. Она постаде лепом и узвишеном сликом Немице, коју сте видели, слава Шалета, дика и понос госпође Латурневојце и Димејевих. Модеста је тада живила двојаким животом. Покорно и са љубављу она је извршивала све ситнице обичнога живота, попут картуза, који уреде живот материјални и раде, да би им душа имала кад развијати се у молитви. Сви велелемови прибегавају каквом механич-

ком послу, како би савладали мисао. Спироза је глачао стакло на ношарима, Бејиз је бројао црепове на крову, Монтескије је радио у врту. Кад је тело тако обуздано, душа може без бриге да шири крила. Госпођа Мињоновица, која је читала у души кхериној, имала је дакле право. Модеста је љубила, она је љубила оном платонском љубављу, која је тако ретка, коју тако мало разумевају, која је први занос младих девојака, најнежније међу чувствима, посласица срца. Она је дуго шила из цехара непознања, немогућности, савања. Она се дивила шареној птици у рају младих девојака, која у даљини пева и не да се никад руком помилувати, која се ту и тамо даде видети и никад је не може погодити таче из пушке, која чарним бојама и драгим камењем светломрца и очи заљепила, и која никад више не долази, чим се појава јави, та гадна харија, у пратњи сведока и господина кмета. Имати од љубави сву појезију а не видети љубавника — каква слатка раскошност! Каква машта са богатом гривом и репом и са широким крилима!

А ево незнатног и никаквог случаја, који ће да буде одесудан за живот ове девојке.

У излогу једне књијарнице виде Модеста портрет Каналиса, једног од њених

најмилијих писаца. Ви знате, како лажу ови цртежи, плодови гадне спекулације, која спопадне личност славних људи, као да су њихова лица свачије добро. И тако Каналис, нацртан у позитиви доста налик на Бајроново, пружаше јавном посматрању своје власи којима се ветар играо, свој голи врат, своје велико чело које мора сваки песник да има. Чело Виктора Хига биће повод за бријање исто толиких љубања, колико је Наполеонова слава утукла маршала у заметку. Лице ово, узвишено са трговачке потребе, врло се косну Модесте и онај дан, кад је овај лик кушила, изашла је једна од најлепших књига Дартесових. Макар Модеста ту мало и изгубила, али ваља признати, да се она дуго ледујала између славног песника и славног прозатора. Али јесу ли ова два славна мужа била слободна? Модеста поче тиме, да се осигура са потпором Фрањице Кошетоје, оне девојке, што је сирота Бетина Каролина повела из Хавра и опет је ватраг довела; њу су госпођа Мињоновица и госпођа Димејевина радије него другу коју узимале у надницу, а она је становала у Хавру. Ову поружну девојку узме она у своју собу; она јој се закле, да никад неће своје родитеље ничим увелетити, да никад неће прећи границе постављене девојци; а што се Фрањице

тине, после, док јој се отац врати, она ће јој осигурати безбрижан живот, али с условем да ненарушено храни тајну од онога што ће се од ње искати. А што је то? Ситница, сасвим невинна ствар. Све што је Модеста искала од своје сазнавернице беше, да меће писма на пошту и да са поште узима писма, што ће доћи на име Фрањице Кошетоје. Кад тако уговор начинише, налише Модеста учтиво писмеце Доријату, издавачу писма Каналисових, на га питаше у интересу великога песника, да ли је Каналис ожењен; онда га мољаше, да одговор адресује на госпођицу Фрањицу, poste restante, у Хавр. Дорија није могао да узме ово писме с озбиљне стране, па одговори писмом, што су га пет или шест новинара склопили у његовом кабинету, тако да је сваки по штогод написао:

(Наставиће се)

ду и закон које г. Мојсеј ка пренесе и на цркву и на свештенике? Да богме да то он хоће, јер гледа кроз прете познатом развратном попу кладовском Мијаилу, а удешава да књи и гони човека, који ни у чим не даје повода за то.

Ми за сад оволико рекосмо, а ако г. Мојсеј буде и даље развијао неправду и књише невиних људи, ми ћемо дићи наш глас у одбрану невиних, наравно, не штедећи никога и не обзирући се на ништа. Изнећемо свачија дела на видело.

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 13. априла, предан у 11 часова 10 минута пре подне, стигао у 1 час 45 минута по подне.

(Оригинална депеша.) Коле Рашић дваестогодишњи борац за народно ослобођење отргнут је данас од своје петоро деце и решењем суда нишког стављен под суд и у притвор за увреду министра и једног приватног лица а по сведоцима напредњака овдашњих.

Ниш, 13. априла, предан у 11 часова 10 минута пре подне, а стигао у 1 час 52 минута по подне.

Коле Рашић који чамаше у турске тамнице, данас по решењу суда дође за просту увреду у српску тамницу. Дал је и ово једна „нова тековина“?

Ниш, 13 априла, предан у 12 час. 5 мин. стигао у 2 ч. 7 м. по подне.

Грађанство преко приређивачког одбора изјавило жељу да дваестогодишњи борац за народна права, Коле Рашић при дочеку Његовог Величанства Краља с барјаком у руци предњачи, а при баквади беседом поздраву Краља. Али кобни напредњаци створише му кривицу и независне судије брже боље ставише га у притвор. Опширније писмом.

Ниш, 13 априла, предан у 12 час. 5 мин. стигао у 2 ч. 7 м. по под.

Вечити Барјактар народног ослобођења Коле Рашић паде данас без дубље размишљања под руком напредњачког суда под суд и у притвор а то и у његовој дружини уби сваки патриотизам и пожртвовање.

Ниш, 13 април, предан у 12 час. 5 мин. стигао у 2 ч. 7 м. по под.

За увреду Коле Рашић дође данас под суд и у притвор, напредњаци, туже напредњаци сведоче и напредњаци ухапе међу; то се збива са човеком који је цео свој век и своје имање на олтар ослобођења принео.

Ниш, 13 априла предат у 5 часа. стигао у 10 часа. по подне.

Најзаслужнији грађанин Нишки и борац за народну ствар Коле Рашић дошо је под суд по сведоцима једног пискарала и Доње Марковића за увреду Владе.

ДНЕВНИК

Страни

(Најстарија жена на свету). Најстарија жена на свету зове се Еулалиа Переп. Живи у Сан-Франциску и имаде сто четрдесет и четири године. Пореклом је шпанолка. Јошт пре две године веља је иста старице најзанимије везове, по сад је већ очи по мало изадују. Она се два пута удавала и сада је већ шездесет година удовица. Јошт пре сто двајесет година имала је троје деце. Носи се сасвим просто и умерено. Својој католичкој цркви Еулалиа врло одана и причешћује се свакога поста. Говори само шпанолски.

Исправка

У прошлом броју поткрала се штампарска погрешка у рубрици „Домаће Вести“; у место: *друга* општроумна досетка, треба да стоји *врло* општроумна и т. д.

Пријатељима уметности, и поштоваоцима спомена слепог уметника пок. Алексе Бачванског.

Побуђени поштовањем и љубављу према спомену пок. Бачванског, — који је жртвовао на олтар уметности и развитка нашег народног позоришта и очни вид, и свој живот, — неколико поштоваоца уметности склопили су одбор за скупљање прилога за надробни споменник слепог уметнику пок. Алекси Бачванском.

Ми мислимо да није нужно, доказивати важност ове лепе жеље, коју су покренули поштоваоци слепог уметника.

Од свију грана уметности, глумачке је најпролазнија — она нас заноси, очаравља, она нас узбуђује и често нам потрепса све живце нашег организма и ставља нас у стање ванприродно, у стање у коме се заборавимо да гледамо глумца, него баш зблиља овај карактер и ово лице, које нам тај глумца представља, — на докле траје то усхићење у нама, да ли ће доцнија поколења знати што о утисцима што смо их ми уживали и осећали у вештачкој игри каквог фењичаног глумца — не, заиста не; њов је позив огроман, а посљедице њивора рада су сасмерне.

Друге гране у уметности су много благодарније; песничка дела штампом се оковечевају. Вештачки израђена слика очаравља милијарде срдаца и очију, — и сва та дела могу се и после у току од неколико хиљада година свету пред очи износити, и он ће их — ако заслужују хвале и признања и после толико година ипак славом увенчати и хвалом наградити.

Но код позоришне је уметности сасма другачије; утисци, које изазове у нама фењичалан глумца, трају, док се не разберемо из овог ван природног стања у које нас је увела његова уметничка игра, онај приказ, бола јада, туге израз чежње, смеја, жалости и т. д. не могу се оставити у наслеђе доцнијим поколењима. Једино што остаје вештак који се одао позоришној уметности, јесте — *име и спомен* — али видних доказа његове фењичаности неостаје, чим се одмавне са позорнице.

У најскоријој прошлости, српски је народ увидео својим сопственим очима, да је то зблиља велика и огромна жртва одати се обради уметности ма које врсте.

Умољавају се уредништва свију српских и хрватских листова, да овај проглас, ако не цео, а оно бар у изводу саопште својим читаоцима.

Наша су уметници већим делом — мученици. Ми им се дивимо. Читајући њивора дела или гледајући какву слику и т. д. ми се одушевљавамо и узносимо своје осећаје у више регионе, у сферу идеалности, и присподобљавамо њивору моћ божанској моћи. Па како награђујемо ми своје уметнике?.. Сетимо се, како је свончао наш неумри Јакшић, да ли је расплагао и са најнужнијим средствима за одржање себе и своје породице? да ли су се обзирали на наше уметнике они, који су позвани да своје погледе управе и на оне људе који се бавом узвишеном граном народног живота?.. Не, — ми им за живота на сваком кораку нудимо жуочног напикта, а тек по смрти њиворвој, ми се клањамо њиворвој величини увиђамо њивору фењичаност, онда се носе читави товари лаворових венаца; онда се мишу читава књиго оиографија, онда их тек познајемо, кад их изгубимо. С тога, чинимо своју дужност покажимо се да умемо да штгујемо своје уметнике, као што то чине други сретнији народи, према својим уметницима.

Са прилозима од поштоваоца уметности у опште, а позоришне уметности и пок. слепог уметника Бачванског посебице намерни су покретачи ове идеје: да *подишну надробни споменник првом редителу и оснивачу глумачке уметности у српству, слепог глумцу, који је и вид изгубио, а тиме био лишан највећег блага овог света.*

На његовом гробу за сад стоји *сломијен крстић*, а околу њега повила се густа трава — баш као чести јади што их је сносио у животу.

Приложимо колико ко може, и покажимо се достојни поштоваоци таквог фењича и уметника, као што је био ослепели бачвански.

Прилоге ће примати или г. Тоша Јовановић редитељ нар. Позоришта или г. Петар Ј. Петровић великошколац; приложницима ће се доцније путем јавности обзнавити колико је скупљено прилога, шта је учињено са њим, као и имена приложника и величини прилога. У опште издаће се јаван рачун о раду и употреби прилога.

14 априла 1882 г.
у Београду.

Неколико поштоваоца
пок. Бачванског.

Огласи

ПЛАЦ на једном од најлепших места близу позоришта продаје се. Распитати у књижари Петра Ђурчића, Кнез-Миханлова улица, до гостионице код „Хајдук-Вељка.“ бр. 110 1—2

Награђено златном медаљом.

ЗА ЛЕЧЕЊЕ ЛАДНОМ И ВРУЋОМ ВОДОМ

Препоручујем моје дивно удешене справе за купање, како за паћенике од *живица, стомака, глав* тако и за оне од *костобоље*.

1. Подушна *спрема за купање* са и без спроводника за воду, са справама за туширање и грејање од 65 форинти па на више.

1. *Када за купање* од јаког цинка по 12, 15 и 18 фор.

Новоудешена када за купање са справом за грејање, којом се за 30 минута са само за 5 крајдара угља или дрва, 200 литара воде угреју на 28 гради топлине од 30 форинти па на више.

Памтенгиране справе за грејање засебне, које се могу ма у каквој каду, дрвену или металну сместити и вода за купање угрејати од 18 фор. па на више.

Кубне хидротерапије.

Апарати за ваздушни притисак по упутству саветника Др.

Винтерница од 80 фор. па на више.

Емлекси апарати за тушовање од 18, 35, 50 фор.

Каде са тушевима од 30 фор. па на више.

Апарати за римска купатила за знојење и тушовање у кући по 100 до 200 форинти.

Каде за седење.

Кубеви и собни мужици без сграда

и апарати за инхалацију и т. д.

Све спреме за јавна купатила *заједно са постављањем*, биће тачно извршена.

Изустровани ценовници бесплатно.

Препродавачна рабат.

М. ШТАЈНЕР, фабрикант ц. кр. изкљ. пр. апарата за купање Беч. II табор-штрасе 29 до поште. 1—5

Водени лековити завод
ПРИСНИЦТАЛ
у *Медлину* (доња Аустрија) 30 ми-
пута од *Беча*, дивна *шума* од *јеле*
и *боровине* у *околини*.
С великом пажњом индивидуализи-
зирана лекарска нега. Одлични Пан-
зион са умереним ценама.
Извешћа даје управни лекар.
Dr. Jozef Weiss.
бр. 57. 1—10

La Veloutine
особита параш од пиринца
направљен с бисмутом, па је за то
врло добар за лице, прионе за ко-
жу и не види се, а такође даје
боју млађаног изгледа и природу
нежу.
Може се добити код *Ш. Фаја*,
проналазача у Паризу и код свих
парфемера.
Ситинска помада
која то својство има, да одржава
мекост и нежност руку и руку чува
од сваке повреде, која би им се
утицајем хладноће могла нанети.
CH FAV,
Parfumerie in Paris
9, rue de la Paix.
Стовариште код своју парфимера
и фризера.

ПРИЈАТНА ЕКЗИСТЕНЦИЈА
и независан рад који се исплаћује,
пружа се образованим људима. Бл-
жа извешћа даје експедиција листа.
бр. 109 1—36

КРАГУЈЕВЧАНИМА.
плац пок. г. Крете Снојковића бив.
контролора Мин. војеног, постојећи
у Крагујевцу до куће Петра Ле-
шјанина, шефа у војеној фабрици,
а у сокаку од чаршије на Лепеници
водећем, *продајем* под врло проби-
тачним условима а то је и *на почек*.
Коме треба, нека се погодбе ради
обрати мени, или *г. Михајлу Крсти-*
ћу трговцу у Крагујевцу.
12 Априла 1882 год.
у Београду
Јеврем Андоновић
ЧЛАН АПЕЛАЦ СУДА.

Свакоме бесплатно одправља
упутство за потпуно излечење у
тајности и са мало трошка, тајних
болести скорашњих и застарелих
само ваља писати:
EY MIN, Vienne (Isère) France.

За болнице
купатила
приватне